

Цитування:

Михальчук В. В. Художні інтерпретації Києва та сучасні артпрактики: від акварельного живопису до проєктів декоративно-прикладного мистецтва. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 4. С 202–208.

Mykhalchuk V. (2025). Artistic Interpretations of Kyiv and Contemporary Art Practices: From Watercolour Painting to Decorative and Applied Arts Projects. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 202–208 [in Ukrainian].

*Михальчук Вадим Володимирович,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри
мистецтвознавчої експертизи
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв,
народний художник України
<https://orcid.org/0000-0002-8560-1846>
mykhalchuk.art@gmail.com*

**ХУДОЖНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ КИЄВА ТА СУЧАСНІ АРТПРАКТИКИ:
ВІД АКВАРЕЛЬНОГО ЖИВОПИСУ ДО ПРОЄКТІВ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА**

Мета роботи – виявити особливості художніх інтерпретацій образу Києва у творах живопису, графіки та декоративно-прикладного мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ століття, а також проаналізувати сучасні артпрактики, які осмислюють столицю України як культурний, символічний і духовний простір. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні системного підходу в дослідженні заявленої проблематики та сукупності таких методів: мистецтвознавчого, аналітичного, компаративного. **Наукова новизна** дослідження полягає в комплексному аналізі художніх інтерпретацій Києва в контексті сучасних артпрактик, що поєднують традиційні й експериментальні форми вираження. У роботі систематизовано підходи до осмислення міського простору столиці як феномену культурної пам'яті та духовного досвіду, а також виявлені тенденції міждисциплінарної взаємодії візуального, декоративно-прикладного та соціального мистецтва, що формують нову урбаністичну ідентичність Києва. **Висновки.** Художні інтерпретації Києва в сучасному мистецтві демонструють глибоку еволюцію від традиційного пейзажного бачення до складних концептуальних форм візуального міського простору. Київ постає не лише як архітектурний чи географічний об'єкт, а і як культурний та духовний феномен, у якому переплітаються історична пам'ять, індивідуальні переживання та колективна ідентичність. Традиції акварельного й живописного зображення міста стали основою для новітніх експериментів початку ХХІ століття, коли митці почали активно переосмислювати візуальну мову через інсталяції, артпроєкти, об'єкти декоративно-прикладного мистецтва. Сучасні художні практики поєднують різні техніки, матеріали й медіа, утворюючи поле міждисциплінарних взаємодій, де міський простір виступає лабораторією художнього досвіду. У творчих концепціях сучасних митців Київ осмислено як живе середовище пам'яті, що зберігає відбитки минулого й водночас реагує на актуальні події та трансформації. Теми руйнування, відродження, духовного оновлення набувають особливої ваги в умовах воєнних і соціокультурних випробувань, формуючи новий пласт символічних образів міста. Отже, сучасне мистецтво, звернене до Києва, функціонує як простір діалогу між традицією та експериментом, матеріальним і метафізичним, особистим і колективним досвідом. У цьому діалозі народжується нова візуальна мова столиці – відтворення її урбаністичної ідентичності, духовного змісту та культурної стійкості в мінливому історичному контексті.

Ключові слова: Київ, художні інтерпретації, урбаністичний пейзаж, сучасні артпрактики, акварельний живопис, декоративно-прикладне мистецтво, візуальна культура, мистецькі проєкти

Mykhalchuk Vadym, People's Artist of Ukraine, Ph.D. in Art History, Associate Professor, Professor at the Department of Art Expertise, National Academy of Culture and Arts Management

Artistic Interpretations of Kyiv and Contemporary Art Practices: From Watercolour Painting to Decorative and Applied Arts Projects

The purposes of the research are the identification of the distinctive features of artistic interpretations of Kyiv in painting, graphic arts, and decorative-applied arts of the late 20th – early 21st century and to analyse contemporary art practices that reflect on the Ukrainian capital as a cultural, symbolic, and spiritual space. **The research methodology** is based on the application of a systematic approach to the study of the defined issue and a combination of the following methods: art-historical, analytical, and comparative ones. **The scientific novelty** of the research is the comprehensive analysis of artistic interpretations of Kyiv within the context of contemporary art practices, combining both traditional and experimental forms of expression. For the first time, the work systematises approaches to understanding the urban

space of the capital as a phenomenon of cultural memory and spiritual experience, and identifies trends in the interdisciplinary interaction of visual, decorative-applied, and social arts that shape a new urban identity of Kyiv.

Conclusions. The artistic interpretations of Kyiv in contemporary art demonstrate a profound evolution from traditional landscape representation to complex conceptual forms of the visual urban space. Kyiv emerges not merely as an architectural or cartographic object, but as a cultural and spiritual phenomenon where historical memory, individual experiences, and collective identity intertwine. The Traditions of watercolour and painted depictions of the city have provided the foundation for early 21st-century innovations, when artists began actively rethinking the visual language through installations, art projects, and decorative-applied art objects. Contemporary artistic practices combine diverse techniques, materials, and media, creating a field of interdisciplinary interactions in which the urban space becomes a laboratory of artistic experience. In the creative concepts of modern artists, Kyiv is understood as a living environment of memory that preserves traces of the past while simultaneously responding to current events and transformations. Themes of destruction, revival, and spiritual renewal gain particular significance amid wartime and socio-cultural challenges, forming a new vision of the city's symbolic imagery. Thus, contemporary art focused on Kyiv functions as a dialogue between tradition and experimentation, the material and the metaphysical, the personal and the collective. Within this dialogue emerges a new visual language of the capital – reproducing its urban identity, spiritual meaning, and cultural resilience in a changing historical context.

Keywords: Kyiv; artistic interpretations; urban landscape; contemporary art practices; watercolour painting; decorative and applied arts; visual culture; art projects.

Актуальність теми дослідження зумовлена посиленням інтересу сучасного мистецтвознавства до міського ландшафту як до носія колективної пам'яті та ідентичності. Київ, як один із найдавніших і найважливіших культурних центрів Східної Європи, протягом останніх десятиліть став простором активних художніх експериментів. Його образ трансформується в мистецтві залежно від соціокультурних процесів, урбаністичних змін і суспільних потрясінь, що робить дослідження сучасних візуальних інтерпретацій столиці особливо значущим для розуміння еволюції українського художнього мислення.

Аналіз досліджень і публікацій. У сучасному вітчизняному мистецтвознавстві спостерігається активний інтерес до вивчення художніх процесів кінця XX – початку XXI століття, проте проблематика міського простору Києва у контексті сучасних артпрактик розкрита фрагментарно. У працях Т. Кара-Васильєвої окреслено концептуальні підходи до осмислення мистецтва минулого століття, зокрема еволюцію художнього мислення та методологічні засади аналізу нових форм [8]. В. Монсевич досліджує культурно-мистецьке середовище формування київської школи історичного живопису, що заклало підґрунтя для урбаністичних сюжетів [13]. Дослідження М. Юр, Т. Зінчеко, В. Зайцевої про пізній період творчості Тетяни Яблонської демонструє тенденції до інтимного, емоційно забарвленого відтворення міського простору [19]. Г. Скляренко [18], М. Криволапов [10] аналізують розвиток українського мистецтва другої половини минулого століття, простежують зміну художніх стратегій і розширення тематичних горизонтів. Автори збірника «На межі II-III тисячоліть: Художники Києва» [15] узагальнюють творчі пошуки митців, для яких

київський простір став осередком культурної пам'яті. Однак у наявних дослідженнях задекларована проблематика не набула комплексного наукового висвітлення.

Мета дослідження – виявлення особливостей художніх інтерпретацій образу Києва у творах живопису, графіки та декоративно-прикладного мистецтва кінця XX – початку XXI століття, а також аналіз сучасних акт-практик, які осмислюють столицю України як культурний, символічний і духовний простір.

Виклад основного матеріалу. Художній образ Києва посідає особливе місце в українському мистецтві кінця XX – початку XXI століття, відображаючи складні процеси оновлення культурної парадигми та пошуку нових художніх мов. У цей період місто постає не лише як історичний і сакральний центр, а й як простір сучасного урбаністичного досвіду, відкритий до експерименту та діалогу. Митці звертаються до акварельного живопису, графіки, інсталяції, декоративно-прикладних технік, намагаючись передати неповторну атмосферу Києва – його архітектоніку, ритм, енергетику. Таким чином, Київ у мистецтві стає не лише об'єктом зображення, а й активним учасником культурного процесу.

У другій половині минулого століття, саме акварель й олійний живопис стали провідними медіа, через які митці передавали атмосферу міста, гру світла, емоційні стани, ритміку вулиць. Акварель дозволяла досягнути прозорість кольору та легкість композиції, передаючи повітряність київських пагорбів і неповторну глибину дніпровських далей. У техніці олії художники мали змогу експериментувати з фактурою, імпастро, світлотіньовими контрастами, втілюючи динаміку міського життя та монументальність архітектурного ландшафту.

Традиції урбаністичного пейзажу, що формувалися ще в творчості Миколи Глуценка, Олексія Шовкуненка та Сергія Шишка, у 1970-1980-х роках отримують подальший розвиток у поколінні митців, які прагнули поєднати реалістичну основу з елементами декоративності, умовності кольору та поетизації простору. Київ у цей час зображувався не лише як центр історичних пам'яток – Лавра, Андріївська церква, – а як живий, дихаючий організм, у якому поєднуються давнина і сучасність.

Серед митців, чия творчість визначила художній образ Києва другої половини ХХ ст., особливе місце посідає Сергій Шишко. Його багаторічна серія «Київська сюїта», що налічувала понад 100 полотен («Фонтан», «Володимирська гірка», «Міст Метро. Київ», «Хрещатик» тощо) – утвердив Київ як місто світла, гармонії та ліризму [7]. Шишко працював у реалістичній манері, проте його кольорова палітра, м'яка світлотіньова пластика, легка тремтливість мазка наближали його стиль до імпресіонізму. Для художника Київ був не стільки географічним простором, скільки емоційним станом – «містом душі», у якому поєднується минуле й сучасне.

Для митців старшого покоління, вихованих у школі плерного реалізму, Київ залишався передусім містом-світла, акцентованим на пластичній гармонії природного середовища й архітектурних домінант. У цьому аспекті характерним є живопис Миколи Глуценка, який у серії картин, присвячених місту («Володимирська гірка», «Київ») використовував імпресіоністичну світлоповітряну манеру для передачі мінливих станів міста. Київ тут – живий пейзаж, що вібрує світловими переливами і зберігає первинну природну топографічну силу. Художник не документує місто, а «переживає» його, робить акцент на «атмосферності» [12].

Подібний принцип, але з іншим емоційним регістром, простежується у творчості кінця 70-х у 80-і років Тетяни Яблонської. Київські пейзажі цього періоду, зокрема «Зима в старому Києві», «Осінь у старому Києві», «Весна у Києві», «Неділя у Києві» демонструють нову пластичну систему, де ключова роль належить повітряності та внутрішньому світлу. Колір стає менш насиченим, мазок – ширшим і більш узагальненим. Для зображення Києва того періоду характерне плавне злиття архітектурних форм із природним середовищем, що створює ефект міста, зануреного в дихання простору. Особливої глибини образ Києва набуває у пізній період

творчості Яблонської, коли художниця починає працювати переважно пастеллю. У цей період з'являються камерні краєвиди – види з вікна майстрині, тихі подвір'я старого міста. Ці твори позначені високим рівнем внутрішньої зосередженості, розміреною пластикою ліній і прозорими тональними переходами. На думку М. Юр, «пізня Яблонська» будує пейзаж як акт слухання тиші [19]. Міський простір перетворюється на метафору внутрішнього стану людини, на простір пам'яті, медитативної присутності, простір внутрішньої рівноваги. Цю ж лінію підтримують роботи Григорія Гавриленка – художника, у якого Київ постає «містом-дихання», а не містом-сценою.

Отже, у традиціоналістичній візії міста домінують такі прийоми: м'яка кольорова гама, що передає погоду і настрій; відсутність соціальних конфліктів; акцент на природі як органічній частині урбаністичного тіла Києва. Місто виступає як національна пам'ять, закорінена у природно-топографічний ландшафт Дніпра.

У кінці минулого століття в українському мистецтві міський пейзаж Києва почав виступати не лише як фон для композиції а як самостійний художній образ, що відображає історичний і соціальний контекст міста. Так, Володимир Колесник у своїй роботі «Краєвид Києва з Лівобережжя» створив масштабний урбаністичний пейзаж, який поєднував точність архітектурних форм із художньою інтерпретацією простору міста [9]. Подібні практики заклали основу для подальшого розвитку жанру міського пейзажу та фіксації Києва в художніх формах. Відомий майстер архітектурного пейзажу Юрій Химич використовував акварельні та акрилові техніки для створення серій з видами Києва, фіксуючись на відтворенні атмосфери історичних районів міста. Його акварелі вирізняються характерною для нього побудовою архітектурної форм: лаконічністю, узагальненою, але конструктивною точністю. У київських мотивах він не прагнув до натуральної точності в деталях, але принципово зберігав впізнаність архітектурних силуетів. В акварельних серіях художник широко застосовував м'яке тональне моделювання, стриману, але насичену колористику з поєднанням вохристих, сірих і синьо-зелених відтінків, що посилює відчуття просторової глибини. Прозора, нерідко шарувата акварельна техніка дозволяла створювати атмосферні стіни – ранкової млої, осінньої тиші, зимового приглушеного світла. В роботах митця Київ не подається як умовний містичний

пейзаж, а як живий міський організм із відчутною історичною тяглістю [1].

Акварель як техніка здобула популярність серед художників, що прагнули зафіксувати атмосферу міста швидко та динамічно. Так, Борис Литовченко у серії «Київ. Пейзаж» передав імпресіоністичне бачення вулиць та набережних Києва, що відображає зміни урбаністичного середовища. Віктор Микитенко подає Київ як місто, що постійно змінюється. Його роботи («Майдан Незалежності. Вечоріє», «Київ, Поділ, рух машин», «Пасаж і центр Києва», «Київ, кафе») нагадують короткі зупинки часу, коли погляд встигає зняти «кадр» з життя міста. Теплі та холодні кольори у нього активно взаємодіють, створюючи відчуття живого дихання простору. Така «жива імпресія» дозволяє побачити Київ не як музейний об'єкт, а як органічний, рухливий, світлий простір, наповнений внутрішнім ритмом і настроєм [11].

Митці кінця ХХ ст. часто зверталися до історичних мотивів міста як до способу осмислення національної пам'яті. Наприклад Ірину Левицьку незмінно хвилювало історичне минуле Києва. Її станкові тематичні аркуші виконано різноманітною графічною технікою: гравюра на картоні, літографія, акварелі, гуаші, пастелі. Всі вони присвячені величому етапу нашої історії – середньовічній Русі. Акварелі, пастелі, зроблені з натури, передають враження захоплення від зустрічі з прекрасним («Видубицький монастир»), декоративні образи в аркушах («Успенський собор у Києві»), більш узагальнені, монументальні – у гравюрах «Спас на Берестові», м'який, спокійний малюнок у «Купола Софії», легкий, майже ескізний – у гравюрі «Успенський собор узимку. Київ» тощо [15]. Київ у їхніх роботах стає синтезом архітектурних домінант – Софійського собору, Лаври – і символічних знаків духовності. У цьому сенсі архітектура виступає не лише предметом зображення, а формою комунікації між минулим і сучасністю.

Поступово змінюється не лише техніка, але й художні підходи, художники почали поєднувати класичні техніки з експериментальними методами. Наприклад, Наталія Стешенко у картині «Київський пейзаж» використовує урбаністичні мотиви та сучасну композицію, створюючи інтерпретацію Києва як живого організму міського середовища [18]. Наталія Багацька в картині «Контрактова площа. Київ» застосовує змішані техніки, стилістика – імпресіонізм-мікс, відображає площу Контрактову як символ культурної пам'яті Києва [16].

Образ Києва у живописі постає багатошаровим і внутрішньо варіативним. Він охоплює: традиціоналістичну лінію, що зберігає духовно-історичну тяглість міста; урбаністичну візію, де Київ – сучасне мегаполісне середовище з власними соціокультурними ритмами; інтимно-особистісний наратив, що фіксує місто як простір повсякденного досвіду; національно ідентифікований аспект, який відновляє роль столиці як знак державності й культурної спадковості.

Аналізуючи художників і їхні твори, присвячені Києву, можемо зробити певні висновки. Образ Києва в окреслений період трансформується від прямого художнього зображення (пейзаж, вулиця) до рефлексивного, метафоричного, концептуального мистецтва. Технічно спостерігається перехід: акварель/панорамний пейзаж – змішана техніка/концептуальні підходи. Міський простір Києва – вулиці, площі, набережні, архітектурні об'єкти – стає «матеріалом» для художніх інтерпретацій: не лише як фон, а як активна тема. Такі художні інтерпретації Києва підтримують культурну пам'ять, формують ідентичність і привертають увагу до міста як культурного бренду.

На межі ХХ–ХХІ століть художній образ Києва зазнав суттєвих трансформацій, пов'язаних зі зміною соціокультурної динаміки, розвитком глобальних комунікацій, а також із формуванням нових підходів до створення та осмислення візуального образу міста. Відмова від виключно живописного або монументальних форм на користь інсталяції, вуличного мистецтва, перформативних практик та міждисциплінарних проєктів відображає прагнення сучасних митців працювати з «живим» міським середовищем, залучати глядача до співдії та переосмислювати ідентичність Києва не як усталений символ, а як процес.

Одним із характерних явищ для київського мистецького поля стала поява інсталяцій і художніх проєктів, які звертаються до міського простору як до матеріалу та середовища для творчого висловлювання. Інсталяція в цьому контексті виступає способом побудови образу міста через предметність, масштабність та тілесний досвід глядача. Роботи Жанны Кадирової, зокрема серії, у яких використовується міська плитка, бетон, уламки архітектурних поверхонь, формують своєрідну «мову» матеріальних слідів Києва. Такі проєкти не лише демонструють інтерес до естетики міського середовища, але й акцентують увагу на його соціально-історичній структурі,

трансформаціях та зонах напруження між «старим» і «новим» містом.

Вуличне мистецтво Києва, особливо після 2014 року, стало важливою складовою візуального ландшафту столиці. Мурал-проекти, реалізовані як вітчизняними митцями, так і міжнародними художниками, сформували альтернативний спосіб взаємодії з міським простором. Мурал не лише прикрашає фасад, але стає знаком певної спільноти, способом актуалізації пам'яті про місце або історичну подію, наголошуючи на відкритості Києва до діалогу між глобальним та локальним, традицією та експериментом. Сьогодні в Києві налічується близько 200 муралів. З початком російської агресії проти України більшість київських муралів мають патріотичне забарвлення, присвячені воїнам, волонтерам, культурним діячам, а також відображають національні символи. Серед відомих митців варто назвати Володимира Манжоса й Олексія Бордусова (до 2015 рр. колектив «Interesni Kazki»), створили знакові для міста мурали («Святий Юрій», «Час змін») [6]. На Подолі 2024 р. відкрили мурал В. Манжоса «Мудрий панує над зірками», що символізує роботу Головного управління розвідки України [4]. Добре відомими стінописи: «Портрет Сергія Нігояна», присвячений активісту Революції Гідності (португальський художник Алешандре Фарту), «Привід Києва» – збірний образ пілотів 40-ї бригади тактичної авіації, які захищають небо країни. Над його створенням працювали митці під керівництвом Андрія Ковтуна. У центрі міста французький художник Крістіан Гемі створив мурал «Слава Україні! Героям Слава», на якому зображений Герой України Олександр Мокієвський, військовополонений, розстріляний на камеру російськими нелюдами. «Дівчина у вишиванці» втілює частину національної символіки, його автором є відомий австралійський художник Гвідо ван Хелтен. «Україна єдина» – стінопис на Оболоні, автор Олександр Корбан з Донбасу. Мурал створений під час звільнення Київщини від окупантів 2022р. На фото муралу Корбан написав: «Цей мурал я створив декілька днів тому в Києві, а в цей час неподалік відбувалися бої за звільнення Бучі та Ірпеня. Все буде Україна» [14].

Важливою тенденцією у візуальній культурі Києва початку XXI століття є акцент на матеріальності та ремісничій техніці. Художники звертаються до традиційних матеріалів декоративно-прикладного мистецтва – текстилю, кераміки, емалі, скла – однак інтерпретують їх у контексті сучасної урбаністичної проблематики. Так, текстильні

практики часто апелюють до історичної пам'яті міста як простору проживання індивідуальних і колективних історій. Використання тканими як «носія» візуальних і пластичних мотивів дозволяє формувати інтимні та водночас масштабні образи міста і країни. Так, на виставці текстилю «Крила України» художниці Ніни Бондаренко, що проходила в Національному музеї декоративного мистецтва України у квітні 2024 р. представлені ескізи популярних у другій половині минулого століття тканин та самі тканини, що були створені на Дарницькому шовковому комбінаті Києва, де Ніна Бондаренко працювала провідною художницею. Також презентовані декоровані у техніці вибійки зразки одягу; вбрання із тканини «Ярославна» з орнаментами Софії Київської, яка була створення мистинею. Ідея створення декоративного панно «Крила України» виникла під враженнями від побаченого в музеї стародавнього рушника [2].

Скляні та емальовані об'єкти створюють художники київської школи художнього скла, зокрема Олег Гуцин, Альберт Балабан, Володимир Геншке. Іван Аполлонов, один із небагатьох митців, що застосовував давню техніку, притаманну українському гутництву – живопис на склі. Він черпав натхнення у народних традиціях і природних формах. Вишукані твори Івана Аполлонова з збірок художнього скла, серед яких композиції «Ранок Київської Русі» «На схилах Дніпра», вази «Київ», «Каштани Києва», зіткані з кольору і світла своєрідно формують «атмосферний» образ міста [3].

Київ у роботах сучасних митців часто виступає не лише як міський пейзаж, а як складна символічна система. Художні інтерпретації міського простору акцентують увагу на його багатовимірності: сакральність й історична пам'ять, повсякденні маршрути й урбаністичні трансформації, видимі й приховані шари минулого. У таких роботах міський простір набуває функцій місця духовного досвіду – як у камерних інсталяціях, так і в громадських проєктах, де простір стає «свідком» і «співрозмовником» митця. Це засвідчують численні виставки і кураторські ініціативи, що розглядають місто як текст пам'яті та місце репрезентації колективних травм і надій [20].

Тема руйнування й відродження – одна з центральних у художніх концепціях, що працюють із київською тематикою, особливо після 2014 року і в контексті подальших викликів. У полотнах, інсталяціях і проєктах прикладного мистецтва руйнування часто подається не лише як фізичний акт, а як

метафора соціальних, культурних і психологічних трансформацій. Водночас мотиви відновлення простору підкреслюють прагнення до збереження культурної ідентичності й одночасного її оновлення через мистецьку практику.

Художнє осмислення Києва у виставкових і кураторських проєктах протягом останніх років відбувається на кількох рівнях: експозиції провідних центрів (які формують національний і міжнародний дискурс), незалежні платформи та вуличні ініціативи, які безпосередньо контактують із міським середовищем. Великі центри сучасного мистецтва у Києві створили системні кураторські програми, що поєднують локальні наративи з глобальними темами, тоді як вуличні артпроєкти забезпечили безпосередній візуальний і соціальний вплив на міське середовище. Разом ці практики формують складний, часто суперечливий, але надзвичайно продуктивний художній образ столиці.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі художніх інтерпретацій Києва в контексті сучасних артпрактик, що поєднують традиційні й експериментальні форми вираження. У роботі систематизовано підходи до осмислення міського простору столиці як феномену культурної пам'яті та духовного досвіду, а також виявлені тенденції міждисциплінарної взаємодії візуального, декоративно-прикладного та соціального мистецтва, що формують нову урбаністичну ідентичність Києва.

Висновки. Художні інтерпретації Києва у сучасному мистецтві демонструють глибоку еволюцію від традиційного пейзажного бачення до складних концептуальних форм візуального міського простору. Київ постає не лише як архітектурний чи географічний об'єкт, а як культурний і духовний феномен, у якому переплітаються історична пам'ять, індивідуальні переживання та колективна ідентичність.

Традиції акварельного і живописного зображення міста стали основою для новітніх експериментів початку ХХІ століття, коли митці почали активно переосмислювати візуальну мову через інсталяції, артпроєкти, об'єкти декоративно-прикладного мистецтва. Сучасні художні практики поєднують різні техніки, матеріали й медіа, утворюючи поле міждисциплінарних взаємодій, де міський простір виступає лабораторією художнього досвіду.

У творчих концепціях сучасних митців Київ осмислюється як живе середовище пам'яті, що зберігає відбитки минулого і

водночас реагує на актуальні події та трансформації. Теми руйнування, відродження, духовного оновлення набувають особливої ваги в умовах воєнних і соціокультурних випробувань, формуючи новий пласт символічних образів міста.

Отже, сучасне мистецтво, звернене до Києва, функціонує як простір діалогу між традицією й експериментом, матеріальним і метафізичним, особистим і колективним досвідом. У цьому діалозі народжується нова візуальна мова столиці – відтворення її урбаністичної ідентичності, духовного змісту та культурної стійкості в мінливому історичному контексті.

Література

1. Бондаренко Р. Химич Юрій Іванович. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наук. думка, 2013. Т. 10: С. 382.
2. Виставка «Крила України» / Національний музей декоративного мистецтва України. Квітень 2024 р. URL: <https://www.mdmu.com.ua/show-item/vystavka-kryla-ukrayiny/> (дата звернення: жовтень 2025).
3. Виставка «Прозорість». Художнє скло, вітраж, графіка, живопис. *Український погляд*. 2024. № 12. URL: <https://ukrpohliad.org/culture/vystavka-a-prozorist-hudozhnye-sklo-vitrazh-grafika-zhyvopys.html> (дата звернення: жовтень 2025).
4. В Києві з'явився мурал «Мудрий панує над зірками» в межах проєкту «Гуркіт від ГУРУ». 20 вересня 2024 року. URL: <https://gur.gov.ua/content/v-kyievi-z-iavyvsia-mural-mudryi-panuie-nad-zirkamy-v-mezhakh-proiektu-hurkit-vid-huru.html> (дата звернення: жовтень 2025).
5. Волошина К. Василь Чегодар та Микола Глушенко: творчі взаємовпливи. *Українська академія мистецтв. Мистецтвознавство*. Київ, 2024. Вип. 35. С. 131–141. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-14>.
6. Гаврилюк В. Муралізм Олексія Бордусова «АЕС» та Володимира Манжоса «WAONE», *Interesni Kazki*. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 49. С. 61–70. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/49-1-10>.
7. Історія українського мистецтва : у 5 т. Т. 5. Мистецтво ХХ століття / гол. ред. Г. Скрипник. Київ, 2007. 1048 с.
8. Кара-Васильєва Т. Історія мистецтва ХХ століття: концепція, нові підходи й оцінки. *Українське мистецтвознавство* : матеріали, дослідження, рецензії. 2007. Вип. 7. С. 53–64.
9. Колесник В. Краєвид Києва з Лівобережжя. URL: <https://lartgallery.ua/shop/painting-kolesnik-v.a.-landscape-of-kyiv-from-the-left-bank-2178> (дата звернення: жовтень 2025).
10. Криволапов М. О. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття. Кн. 1: Формування та розвиток національної мистецької школи і

мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття. Київ : Видавничий дім А+С, 2006. 276 с.

11. Микитенко Віктор. URL: <https://kyiv.gallery/mykytenko-viktor> (дата звернення: жовтень 2025).

12. Микола Глущенко. Живопис : кат. персон. вист. / упоряд. та авт. вступ. ст. І. І. Верба. Київ, 1976. 21 с.

13. Монсевич В. В. Культурно-мистецьке середовище у формуванні київської школи історичного живопису другої половини ХХ ст. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Історичні науки*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 309–314. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/4.45>.

14. Муралі Києва: патріотичні, скандальні та найпопулярніші. *Київ INFO*. 10.04.2025. URL: <https://kyiv.info/article/muraly-kyieva-patriotychni-skandalni-ta-naypopulyarnishi> (дата звернення: жовтень 2025).

15. На межі II–III тисячоліть: Художники Києва. Із древа життя українського образотворчого мистецтва / упор. В. А. Андрієвська. Київ, 2009. 524 с.

16. Наталія Багатська. URL: https://veryimportantlot.com/en/lot-gallery/view/nataliia-bahatska-kontraktova-square-kyiv-20525?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: жовтень 2025).

17. Скляренко Г. Я. Українські художники: з відлиги до незалежності: у 2-х кн. Кн. 1. Київ : ArtHuss, 2018. 288 с.

18. Стешенко Наталія. URL: <https://spilne.art/artist/natasha-steshenko/> (дата звернення: жовтень 2025).

19. Юр М., Зіненко Т., Зайцева В. Творчі пошуки Тетяни Яблонської в її пастелях 2003–2005 років. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Рівне, 2023. Вип. 44. С. 89–97. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi44.607>.

20. Lozhkina Alisa Kyiv Thinks Big: Large-Scale Exhibitions and Identity Building in Ukraine in the Late 2000s – Early 2010s / Art in Ukraine Between Identity Construction and Anti-Colonial Resistance. 2024. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003459873-1/introduction-art-ukraine-svitlana-biedarieva?context=ubx> (дата звернення: жовтень 2025).

References

1. Bondarenko, R. (2013). Khymych Yuriy Ivanovych. In *Encyclopaedia of the History of Ukraine: in 10 vols.* [in Ukrainian].

2. Exhibition ‘Wings of Ukraine’ (2024). National Museum of Decorative Arts of Ukraine. <https://www.mdmu.com.ua/show-item/vystavka-kryla-ukrayiny/> [in Ukrainian].

3. Exhibition ‘Transparency’. Art Glass, Stained Glass, Graphics, Painting. (2024). *Ukrainian View*. Retrieved from: <https://ukrpohliad.org/culture/vystavka-prozorist-hudozhnye-sklo-vitrazh-grafika-zhyvopys.html> [in Ukrainian].

4. A mural titled ‘The Wise One Rules Over the Stars’ appeared in Kyiv as part of the project ‘Rumble from GURU’. (2024). Retrieved from: <https://gur.gov.ua/content/v-kyievi-z-iavyvsia-mural-mudryi-panuie-nad-zirkamy-v-mezhakh-proiektu-hurkit-vid-huru.html> [in Ukrainian].

5. Voloshyna, K. (2024). Vasyl Chehodar and Mykola Hlushchenko: Creative Interactions. *Ukrainian Academy of Arts. Art Studies*, 35, 131–141 [in Ukrainian].

6. Havryliuk, V. (2024). Muralism by Oleksii Bordusov ‘AES’ and Volodymyr Manzhos ‘WAONE’, *Interesni Kazki. Current Issues in the Humanities*, 49, 61–70 [in Ukrainian].

7. Skrypnyk, H. (Ed.) (2007). *History of Ukrainian Art: in 5 vols. Vol. 5. Art of the 20th Century* [in Ukrainian].

8. Kara-Vasilieva, T. (2007). Art history of the 20th century: concept, new approaches and evaluations. *Ukrainian Art History: Materials, Research, Reviews*, 7, 53–64 [in Ukrainian].

9. Kolesnyk, V. (1982). Landscape of Kyiv from the left bank. Retrieved from: <https://lartgallery.ua/shop/painting-kolesnik-v.a.-landscape-of-kyiv-from-the-left-bank-2178> [in Ukrainian].

10. Kryvolapov, M. (2006). *On the art and art criticism of Ukraine in the 20th century*. Vydavnychiy dim A+S [in Ukrainian].

11. Viktor Mykytenko. (2025). <https://kyiv.gallery/mykytenko-viktor> [in Ukrainian].

12. Verba, I. I. (Ed.) (1976). *Mykola Hlushchenko. Painting*. Spilka khudozhnykiv URSR [in Ukrainian].

13. Monseovich, V.V. (2021). Cultural and artistic environment in the formation of the Kyiv school of historical painting of the second half of the 20th century. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Historical sciences*, 32 (71), 4, 309–314 [in Ukrainian].

14. Murals of Kyiv: Patriotic, Controversial, and Most Popular. (2025). *Kyiv INFO* April 10. <https://kyiv.info/article/muraly-kyieva-patriotychni-skandalni-ta-naypopulyarnishi> [in Ukrainian].

15. Andrievska, V. A. (Compl.) (2009). At the Turn of the 2nd–3rd Millennia: Artists of Kyiv. From the Tree of Life of Ukrainian Fine Arts [in Ukrainian].

16. Nataliia Bahatska (2025). https://veryimportantlot.com/en/lot-gallery/view/nataliia-bahatska-kontraktova-square-kyiv-20525?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

17. Skliarenko, H. (2018). *Ukrainian Artists: From the Thaw to the Independence*: Book. 1. ArtHuss [in Ukrainian].

18. Steshenko Nataliia. (2025). <https://spilne.art/artist/natasha-steshenko/> [in Ukrainian].

19. Yur, M., Zinenko, T. & Zaitseva, V. (2023). Tetiana Yablonska’s creative search in her pastels of 2003–2005. *Ukrainian Culture: Past, Modern, Ways of Development*, 44, 89–97 [in Ukrainian].

20. Lozhkina Alisa Kyiv Thinks Big: Large-Scale Exhibitions and Identity Building in Ukraine in the Late 2000s – Early 2010s (2024). *Art in Ukraine Between Identity Construction and Anti-Colonial Resistance*. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003459873-1/introduction-art-ukraine-svitlana-biedarieva?context=ubx> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2025
Отримано після доопрацювання 08.12.2025
Прийнято до друку 17.12.2025
Опубліковано 29.12.2025